

نازدهای کتاب در خاورمیانه

گاه به گاه میان خود، به دلیل ویژگیهای جغرافیایی و سایر ویژگیهای ممتاز ایران روابط قدرتمندی با یکدیگر برقرار خواهند ساخت. بدین ترتیب ایران در تحول آینده کشورهای همجوار خود نقش اساسی ایفا خواهد کرد. نویسنده اشاره می کند که ثبات مناطق خلیج فارس و دریای خزر برای ایالات متحده آمریکا اهمیت حیاتی دارد. به نظر وی ثبات منطقه ای به سود هر دو کشور ایران و آمریکا است و همین نفع مشترک سرانجام به همکاری ایران و آمریکا منجر خواهد شد.

تهیه و تنظیم:

دکتر حمید احمدی

دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران

Hooman Peimani, *Iran and the United States: The Rise of the West Asian Regional Grouping*, Westport, CT: Praeger, 1999, 115 pages.

ایران و ایالات متحده آمریکا: ظهور

گروه بندی منطقه ای غرب آسیا

فرضیه اصلی نویسنده این کتاب آن

است که ظهور قدرت ها و اتحادهای منطقه ای، به ویژه در مناطق مهم استراتژیک گیتی، بر منافع آمریکا تأثیر خواهد گذاشت، اما این تأثیر لزوماً منفی نیست. پیمانی

شکل گیری تدریجی اتحاد میان منطقه ای بین کشورهای آسیای میانه، قفقاز، و

خلیج فارس را که به یک قدرت در حال ظهور منطقه ای یعنی ایران ارتباط پیدا می کند، مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد. نویسنده چنین پیش بینی می کند که ایران و کشورهای پیرامون آن، علی رغم مشاجرات

Talal Nizameddin, *Russia and the Middle East: Toward a New Foreign Policy*, New York: St. Martin's Press, 1999, 272 Pages.

روسیه و خاورمیانه: به سوی یک سیاست خارجی جدید

پایان اتحاد جماهیر شوروی باعث یک رشته تغییرات در سیاست خارجی روسیه، به ویژه، در رابطه با خاورمیانه شد. نویسنده نشان می دهد که چگونه سیاست مسکودر قبال منطقه از یک رهیافت اساساً

Brendan O. Malley and Ian Craig, *The Cyprus Conspiracy: America, Espionage and Turkish Invasion*, London and New York: I.B. Tauris, 2000, 237 pages.

توطئه قبرس: آمریکا، جاسوسی و تهاجم ترکیه

از زمان تهاجم ترکیه به قبرس در ۲۵ سال قبل، این جزیره مدیترانه‌ای همچنان تقسیم شده باقی مانده است. نویسندگان این کتاب درگیری آمریکا در حوادثی را تشریح و تبیین می‌کنند که به تهاجم ترکیه به قبرس در ۱۹۷۴ منجر شد. آنها در طول فصول ۲۷ گانه کتاب، جریان کشمکش یونان-ترکیه در قبرس در سه دهه اول جنگ سرد را بررسی کرده، و روابط میان قبرس، یونان، ترکها و ناتورا تبیین می‌کنند. نقش استراتژیک قبرس در منطقه مدیترانه شرقی نیز مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. نویسندگان معتقدند که بحران ۱۹۷۴ یک توطئه غربی، و عمدتاً، آمریکایی بود که برای تقسیم قبرس به منظور حفظ تسهیلات نظارتی و دفاعی در آستانه عقب نشینی انگلستان و در صورت غلبه کمونیسم در منطقه طراحی شده بود. با ارائه

ایدئولوژیک ناشی از رقابت با آمریکا، به یک رهیافت عمل‌گرایانه (پراگماتیست) مبتنی بر منافع ملی تبدیل شد. دو فصل نخست کتاب، منافع شوروی در خاورمیانه را مورد بحث قرار می‌دهد و یک مرور از سیاست خاورمیانه‌ای مسکو طی دوران جنگ سرد به دست می‌دهد. فصل سوم، ظهور میخائیل گورباچف و به قدرت رسیدن او در ۱۹۸۵ را بررسی کرده و کاربرد سیاست «تفکر جدید» شوروی را در قبال خاورمیانه مدنظر قرار می‌دهد. فصل چهارم، اندیشه‌ها و بحث‌هایی را که به سیاست مسکو در قبال منطقه در دوران بوریس یلتسین (۱۹۹۲-۹۶) منجر شد مورد توجه قرار می‌دهد. بقیه فصلهای کتاب، مطالعاتی موردی درباره روابط دوجانبه روسیه با اسرائیل، سوریه، اسرائیل، سوریه، لبنان، اردن و عربستان سعودی به دست می‌دهد.

یک مصاحبه شخصی با هنری کسینجر در سال ۱۹۹۹، کتاب قصد دارد تا به فهم سیاست قدرتمندانه جنگ سرد کمک کند.

بینش‌هایی را در رابطه با چشم‌انداز آینده توسعه دموکراتیک پیشنهاد می‌کنند.

Schlono Slonim, *Jerusalem in America's Foreign Policy, 1947-1997*, the Hague, London, and Boston, MA: Kluwer Law International, 1998, 421 pages.

Howard Handelman and Mark Tessler, eds., *Democracy and Its Limits: Lesson From Asia, Latin America and the Middle East*, Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press, 1999.

بیت المقدس در سیاست خارجی آمریکا
کتاب تغییر و تحولات سیاست خارجی

340 pages.

آمریکا در مورد بیت المقدس را در طول پنجاه سال گذشته، یعنی از ریاست جمهوری وودرو ویلسون تا ریاست جمهوری بیل کلینتون بررسی می‌کند. کتاب به چهار بخش تقسیم شده است، و بر اساس اقدامات و حوادث گذشته در بیت المقدس استوار است تا توجیهات و کمبودهای سیاست آمریکا را نشان دهد. نویسنده ضمن تأکید بر سیاست عقلایی و مداوم آمریکا به منظور دستیابی به یک بیت المقدس متحد و صلح‌آمیز، پیشنهاداتی را به سیاست‌گذاران آمریکایی ارائه می‌دهد.

دمکراسی و محدوده‌های آن: درسهایی از آسیا، آمریکای لاتین، خاورمیانه

این کتاب به دمکراسی و محدودیت‌های آن در چند منطقه عمده جهان، نگاهی عمیق می‌اندازد. نویسندگان با مطالعه موارد ایران و اردن، و نیز کشورهای سایر مناطق جهان، دو نوع مانع بر سر راه فرایند دموکراتیک شدن معرفی می‌کنند: ضعف‌های نهادی، فرهنگی، ایدئولوژیک و رهبری از یکسو و عوامل مربوط به نمایندگی، فرصت برابر، و عدالت از سوی دیگر. مطالعات موردی مجزا است و دستاوردها و چالش‌های رویاروی کشورها را در مواجهه با فرایند دمکراسی بررسی می‌کنند و

دیدگاه‌های متفاوت پنج کشور عمده منطقه دریای خزر تمرکز می‌کند. بخش سوم منافع و درگیری سه بازیگر اصلی بازی نفتی منطقه خزر، یعنی گرجستان، ترکیه و ایالات متحده آمریکا را بررسی می‌کند.

Shirin Mahdavi. *For God, Mammon, and Country: A Nineteenth Century Persian Merchant: Haj Muhammad Hassan Amin Al-Zarb*, Boulder, CO: Westview Press, 1999, 170 pages.

به خاطر خدا، مال و کشور:
حاج محمد حسن امین الضرب، تاجر ایرانی قرن نوزدهم

کتاب تحلیل زندگی حاج محمد امین الضرب (۹۸-۱۸۳۴) یکی از برجسته‌ترین تاجران و بازرگان ایران است که زندگی وی را به تفصیل تمام به شرح می‌کشد. کتاب با نگاهی به ریشه‌های اصیل وی، و سالهای اولیه زندگی امین الضرب، تلاشهای سخت و جدی او را تا تبدیل شدن به یک تاجر و بازرگان بسیار موفق دنبال می‌کند. نویسنده نشان می‌دهد که همراه با جلوه‌گر شدن موقعیت امین الضرب در

Michael P. Croissant and Bulent Aras, eds., *Oil and Geopolitics in the Caspian Region*, Westport, CT: Greenwood Press, 1999, 290 pages.

نفت و ژئوپولیتیک در ناحیه دریای خزر

کتاب اهمیت رو به رشد منطقه خلیج فارس و منابع نفتی آن در دوره بعد از جنگ سرد را بررسی می‌کند. نویسندگان توسعه ناحیه دریای خزر به عنوان کانون اصلی رقابت ژئوپولیتیک را توصیف کرده و چالش‌های استتقلال برای جمهوری آذربایجان، قزاقستان و ترکمنستان پس از هفت دهه حکومت شوروی را تجزیه و تحلیل می‌کنند. کتاب حاوی مقالاتی پیرامون جنبه‌های گوناگون ژئوپولیتیک نفت خزر و کشمکش در داخل منطقه است. بخش اول کتاب، یک بررسی تاریخی از توسعه نفت دریای خزر ارائه می‌دهد. این بخش همچنین مقدمه‌ای بر موضوعات اساسی مربوط به روابط بین الملل در منطقه، نظیر موقعیت حقوقی دریای خزر، ساختن خط لوله‌های انتقال انرژی دریای خزر به بازار جهانی و مخاطرات محیطی ناشی از توسعه نفتی است. بخش دوم بر منافع و

جامعه، فعالیت‌های او از پراکندگی و تنوع بیشتری برخوردار می‌شود. بر همین اساس کتاب جنبه‌های سیاسی و بشر دوستانه زندگی امین‌الضرب را معرفی می‌کند. علاوه بر این، مهدوی به جنبه‌های فرهنگی و اجتماعی ایران قرن نوزدهم نیز وارد شد، و کتاب خود را «ترکیبی از تاریخ اجتماعی و شرح حال نویسی می‌خواند (ص XV)». نوشته خانم مهدوی براساس آرشیوهای خانوادگی خود حاج امین‌الضرب و سایر اسناد دست اول مربوطه استوار است.

کتاب از ده مقاله تشکیل شده و دارای چهار قسمت است: مقدمه‌ای پیرامون استانبول؛ فرهنگ و سیاست هویت در داخل شهر؛ مواضع گوناگون جناحها؛ و مذاکره بر سر فضا به خاطر اسکان و همجواری. مقالات ده‌گانه که همه چیز از سیاست گرفته تا موسیقی را دربر می‌گیرند، در صدد هستند تا تبادل فضا، فرهنگ و هویتی را که ساکنان این شهر در نتیجه جهانی شدن در حال تجربه آن هستند، به نمایش گذارند.

Silvia Kedourie, ed., *Seventy Five Years of Turkish Republic*, Portland OR: Frank Cass Publishers, 2000, 234 pages.

Caglar Keyder, ed, *Istanbul: Between the Global and Local*, Lanham, MD: Rowman & Little Field Pulishers, Inc., 1999, 197 pages.

هفتاد و پنج سالگی جمهوری ترکیه

کتاب حاوی ۹ مقاله‌ای است که هر یک به بررسی موضوعات عمده شکل‌دهنده و تأثیرگذار بر سیاست‌های داخلی و خارجی ترکیه می‌پردازند. سه مقاله نخست به تاریخ ترکیه قبل از جنگ جهانی دوم مربوط می‌شوند، و هر یک سیاست‌های کمال‌آتاتورک بنیانگذار ترکیه، سفر ۱۹۱۱ سلطان رشاد به مقدونیه؛ و بیوگرافی کوتاه تاریخ قهرمان انقلاب، یعنی

استانبول: میان عنصر جهانی و محلی

این کتاب بر تأثیرات و تحولات ناشی از فرایند جهانی شدن بر شهری که همیشه برسر سیاست، فرهنگ و هویت ناهمگون بوده است، تمرکز می‌کند. نویسندگان کتاب بر اهمیت فضای عمومی و اشتراک در منافع پراکنده در مواجهه با تنش مداوم و جهانی شدن رو به رشد تاکید می‌کنند.

Nawaf E. Obaid, *The Oil Kingdom at 100: Petroleum Policymaking in Saudi Arabia*, Washington, DC: Washington Institute for Near East Policy, 2000, 117 pages.

پادشاهی نفتی در صد سالگی: سیاست گذاری نفتی در عربستان سعودی

کتاب، سیاست گذاری نفتی در عربستان سعودی را، که دارنده چهارمین ذخایر نفتی جهان است، بررسی می کند. نویسنده در فصول نه گانه کتاب خود، چگونگی سیاست گذاری نفتی مقامات سعودی، تلاش آنها برای نفوذ گذاری بر تولید جهانی، مدیریت روابط با کشورهای مصرف کننده نفت، و رهنمون سازی اقتصاد نفتی کشور را در جهت تأمین نیازهای جامعه در حال تحول سعودی به تجزیه و تحلیل می کشد. فصلهای اولیه بر نقش خانواده سلطنتی سعودی و نهادهای اصلی درگیر در صنعت نفت عربستان سعودی (یعنی شورای عالی نفت و امور معدنی، وزارت نفت، و منابع معدنی، و آرامکوی سعودی) تأکید می کند. علاوه بر این، نویسنده واکنش های سعودی

انورپاشا ژنرال و دیپلمات ترک را مورد بحث قرار می دهند. دو مقاله بعدی به سیاست خارجی ترکیه در سالهای دهه ۱۹۵۰ و دهه ۱۹۶۰ می پردازند. مشارکت ترکیه در پیمان فرماندهی خاورمیانه و پذیرش ترکیه در ناتو (۵۲-۱۹۵۰) و استقرار سازمان پیمان مرکزی (سنتو) در ۱۹۵۹ در این مقالات بررسی شده اند. مقاله ششم تکامل روابط مدنی- نظامی در ترکیه را در سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۹۵ ردیابی می کند. هفتمین مقاله بر تجزیه و تحلیل چهارچوب تاریخی و عوامل اولیه شکل دهنده سیاست خارجی ترکیه متمرکز کرده و بر اهمیت جایگاه استراتژیک ترکیه تأکید می گذارد. دو مقاله پایانی کتاب، سیاست های داخل ترکیه را مدنظر قرار می دهند. بحث های موجود در ترکیه پیرامون مفاهیم جدید شهروندی و ارتباط آنها با فرایند ملت سازی، و موقعیت کلی سیاسی ترکیه و چشم اندازهای ثبات آن از جمله موضوعات این دو مقاله هستند.

به قیمت‌های پایین نفت در ۱۹۹۸، از جمله اقدامات ریاضت‌کشانه دولت (یعنی کاهش تولید نفت) را توصیف می‌کند. نواف عبید نویسنده کتاب، در فصل دیگری بهبود روابط ایران و عربستان سعودی از ۱۹۹۸ را مورد بررسی قرار می‌دهد. منافع شدید مالی عربستان در خارج نگه داشتن نفت عراق از بازار، روابط سعودی با اعضاء شورای همکاری خلیج فارس، و نیز روابط پادشاهی با ونزوئلا و مکزیکو-دو کشور عمده تأمین‌کننده نفت آمریکا در فصل‌های دیگر کتاب به بحث گذاشته شده‌اند. در یکی از فصول کتاب، عبید بر روابط سعودی با ملل مصرف‌کننده نفت آسیا و اروپا و ایالات متحده آمریکا تمرکز می‌کند.

Efraim Karsh, ed., *Israel- The First Hundred Years: Israel's Transition From Community to State*, Volume 1, London and Portland: OR: Frank Cass Publishers, 2000, 244 pages.

اسرائیل در صد ساله نخست: تبدیل اسرائیل از جامعه به کشور. جلد اول
این کتاب بسیاری از مسایل

روشنفکری، اجتماعی و سیاسی مربوط به اسکان یهودیان در فلسطین (ارتز-اسرائیل به قول خود نویسنده) را قبل و بعد از ایجاد کشور اسرائیل مورد بررسی قرار می‌دهد. نویسندگان کتاب در جلد اول این اثر، رابطه میان یهودیان در فلسطین تحت قیمومیت انگلستان با جوامع یهودی در سایر مناطق جهان، و نیز میان یهودیان در فلسطین تحت قیمومیت با اعراب فلسطینی معاصر خود و در نهایت رابطه میان یهودیان و قدرت قیمومیت انگلستان را تجزیه و تحلیل می‌کنند. فصول دوازده‌گانه کتاب، برنامه‌های دولت‌سازی و ملت‌سازی یهودیان را به‌تصور می‌کشد. چهار فصل نخست کتاب، به مشکل رابطه میان سرزمینهای مقدس و کشمکش ملی، تبدیل جامعه یهودی فلسطین از یک گروه بندی محلی تا دولت اسرائیل، و نقش و واکنش‌های سازمان‌های بین‌المللی به استقرار اسرائیل در ۱۹۴۸ و کشمکش میان گروه‌ها و نسل‌های متفاوت یهودی می‌پردازد. فصل پنجم، مذاکره پیرامون مرزهای فلسطین را مورد بررسی کلی قرار داده و ضمن تأکید بر نقش انگلستان و فرانسه، موضع سوریه،

لبنان و بازیگران گوناگون محلی را بررسی می‌کند. مقالات فصول دیگر کتاب موضوعات زیر را تجزیه و تحلیل می‌کنند: ریشه‌های تاریخی، جامعه شناختی و سیاسی نیروهای دفاعی اسرائیل؛ مبارزه مسلحانه یهودیان علیه نیروهای انگلیسی در ۱۹۴۰ و تأثیر آن بر افکار عمومی؛ تبلیغات عربی در لندن در فاصله ۱۹۳۷ و ۱۹۴۸ علیه استقرار یهودیان در فلسطین؛ و سرانجام فعالیت‌های گروه‌های نفوذگر (لابی) عبری و یهودی در کانادا.

Benjamin W. Woldkinson, *Arab Employment in Israel: The Quest for Equal Employment Opportunity*, Westport, CT and London: Greenwood Press, 1999, 167 pages.

اشتغال اعراب در اسرائیل: در جستجوی فرصت شغلی برابر

کتاب موانع اشتغال و تبعیض در این زمینه علیه کارگران عرب در اسرائیل را بررسی می‌کند. نویسنده با استفاده از داده‌های جمعیت نگارانه و پرسش‌نامه‌هایی که از کارفرمایان در فاصله سالهای ۱۹۸۶ و

۱۹۸۷ آن هم بیشتر از مجموعه‌های صنعتی به عمل آمده است، مشکلات رویاروی اعراب اسرائیلی را در نیروی کار اسرائیل مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. نویسنده در جریان بررسی‌ها و تحقیقات خود، مشکلات اعراب را به هنگام تلاش برای به دست آوردن شغل بررسی می‌کند و تبعیضاتی را که از جانب کارفرمایان و کارگران همکار علیه آنها اعمال می‌شود نشان می‌دهد. نویسنده با پی‌گیری وضعیت کارگران عرب براساس مصاحبه‌هایی که درست یک دهه بعد از آنها صورت گرفته است، به این نتیجه می‌رسد که اشتغال اعراب در این فاصله کاهش یافته است. وی سپس به بررسی این پدیده می‌پردازد. وی در طول فصل‌های ده‌گانه کتاب خود مبارزه مداوم کارگران عرب برای دستیابی به فرصت‌های برابر شغلی را با استفاده از اسناد فراوان به تصویر کشیده و در پایان پیشنهادهایی را برای بهبود بخشیدن به مشکلات فراروی آنها ارائه می‌دهد.

Jonathan Goldstein, *China and Israel, 1948-1998: A Fifty Year Retrospective*, Westport, CT: Praeger Publisher, 1999, 186 pages.

چین و اسرائیل: نگاهی به پنجاه سال گذشته

این کتاب به پنجاه سال فقدان رابطه میان دو ملت در پایانه های شرقی و غربی قاره آسیا یعنی جمهوری خلق چین و اسرائیل نگاه می کند. علاوه بر این، منافع مختلف کشورهای این که سیاست های آنان بر روابط چین و اسرائیل تأثیر گذاشته است نیز در این کتاب مورد بررسی قرار گرفته است. فصل اول، که توسط گلداشتین تدوین کننده کتاب نوشته شده است، روابط میان دولت های چین و اسرائیل را پس از استقرار دولت اسرائیل در ۱۹۴۸ دنبال می کند. فصل بعدی که توسط لیلیان هریس نوشته شده است به دیدگاه های اعراب درباره روابط چین با خاورمیانه در سالهای ۱۹۴۸ و ۱۹۹۶ می پردازد. اسحاق شیشور دیدگاه های اسرائیل را پیرامون «عامل چینی در معادله امنیتی خاورمیانه ای» ارائه می دهد. سایر فصل های کتاب، موضوعات

گوناگونی همچون سیاست حزب کمونیست اسرائیل در قبال جمهوری خلق چین و تکامل روابط دیپلماتیک میان اسرائیل و چین را مورد بررسی قرار می دهد.

Fred A Reed, *Anatolia Junction*, Toronto: Talonbooks, 1999, 302 pages.

پیوندگاه آناتولی

کتاب سفرنامه ای است که به شرح سفر یک روزنامه نگار به آناتولی علیا برای تجربه کردن زندگی و عصر بدیع الزمان سعید نوری، واعظ و تجدید حیات طلب مسلمان می پردازد. وی به طور مداوم به استانبول بر می گردد تا علل عمده تاریخی و اجتماعی زوال امپراطوری عثمانی را درک کند و در ضمن موقعیت ترکیه به عنوان یک کشور مدرن سکولار را مورد بررسی قرار دهد. نویسنده سفر خود را با این فرض آغاز می کند که «انقلاب نوگرایانه» کمال آتاتورک میراث غنی اسلامی ترکیه را با یک دولت مدرن سکولار عوض کرده است. با این همه، او پسی می ببرد که آرمان دولت غربی شده و سکولار آتاتورک تحقق نیافته است و به جای آن مردم ترکیه دچار

پراکندگی و تفرقه شده‌اند. نویسنده، خوانندگان کتاب خود را با جنبشهای گوناگون اسلامی در ترکیه و با واکنش شدید قدرتمندان جنبشها علیه مقامات سیاسی و نظامی سکولار ترک آشنا می‌کند. نویسنده تاکید می‌کند که «بسیاری از دانشگاهیان ترک اکنون خود را با یک واقعیت جدید تلخ مواجه می‌بینند. مدل غیر مذهبی (سکولاری) که آنها زمانی از آن به عنوان شاهراه رسیدن خود به آزادی فکری یاد می‌کردند به یک سنت رسمی محدود، انتقامجویانه سکولار تبدیل شده است که هیچگونه بررسی اصول و مقدمات خود را بر نمی‌تابد و هرگونه انتقاد از این اصول مقدماتی را مجازات می‌کند.»

Devin J. Steward, *Islamic Legal Orthodoxy: Twelver Shiite Responses to the Sunni Legal System*, Salt Lake City, UT: University of Utah Press, 1998, 153 pages.

سنت فقهی اسلامی: پاسخهای شیعیان اثنی عشری به نظام فقهی سنی
این کتاب در وهله نخست نظریه‌ها و

نهادهای فقهی در درون تشیع و تسنن را مورد بررسی قرار می‌دهد. کتاب بر اساس تحلیل متون شیعه و سنی در زمینه قانون و نظریه فقهی و نیز بر اساس منابع مربوط به زندگی و تفکر فقهای شیعه در باب اجتهاد، فرهنگ‌های شرح حال نویسی، تاریخ نگاریها و آثار خود این دانشمندان استوار است. کتاب به هفت فصل تقسیم شده است. نویسنده در مقدمه کتاب خود، چهارچوب تحلیل سنت فقهی اسلامی در نظریه و عمل را پایه ریزی کرده و در همان حال مطالعات قبلی در این زمینه را به نقد می‌کشد. فصل دوم نظام اقتدار مذهبی مورد استفاده فقهای کلاسیک سنی را به ویژه در فاصله قرون نهم و یازدهم توصیف کرده و تکامل مفهوم اجماع و رابطه آن با ساختار فقهی اسلامی را مورد بحث قرار می‌دهد. فصل سوم دعاوی فقهای شیعی مبنی بر تعلق آنها به مکتب آموزش فقه سنی شافعی را بررسی می‌کند. فصل چهارم به تلاشهای شیعیان دوازده امامی (اثنی عشری) برای درگیر شدن در نظام سنی به عنوان شرکای برابر می‌پردازد. فصل پنجم اقتدار انحصاری فقها از سوی شیعیان را بررسی می‌کند. مقایسه مختصر

نظام‌های فقهی شیعه اثنی عشری و سنی، و به همراه آن تحلیل نتایج و پیامدهای تلاش‌های فقه‌های شیعه برای ایجاد یک روش‌شناسی (متدولوژی) شبیه به روش‌شناسی همقطاران سنی آنها، موضوع فصل ششم کتاب است. نویسنده در فصل پایانی دیدگاه‌ها و برداشت‌های خود را از کل بحث، به‌عنوان نتیجه‌گیری ارائه می‌دهد.

Suad Joseph, ed., *Intimate Serving in Arab Families: Gender, Self and Identity*, Syracuse, NY: Syracuse University Press, 1999, 263 pages.

خوبش خدمتی درونی در خانواده‌های عرب: جنسیت، خوبش و هویت

این کتاب روابط درونی خانواده‌گی عربی را مورد کنکاش قرار داده و بحث عالمانه‌ای از شیوه شکل‌گیری این روابط توسط جنسیت در سراسر جهان عرب به دست می‌دهد. کتاب به سه بخش سازماندهی شده است: طرح‌های شرح حال خودنویسی؛ مطالعات قوم‌نگارانه؛ و بررسی‌های ادبی. نویسندگان روابط

خانوداگی اصلی را شناسایی کرده و تحلیل می‌کنند. روابط مادر-فرزند، برادر-خواهر، مادر-دختر، زنان مشترک، و پدر-دختر از جمله روابطی است که مورد مطالعه قرار گرفته است. نویسندگان نشان می‌دهند که در هر یک از روابط، نوعی تعریف از جنسیت ارائه شده است. نویسنده در فصل مقدماتی تفکر لیبرال و نظریه فمینیستی و نیز روانشناسی غرب را به‌عنوان مطالعات قوم‌محورانه و بیگانه با واقعیت‌ها، تفاوت‌ها و نامتجانسی‌های فرهنگی رد می‌کند. گرچه وی مفهوم فمینیستی «پدرسالاری» را به‌عبارت‌ه‌می‌گیرد تا موضوعات مربوط به جنسیت در جوامع عرب را تبیین کند، اما معتقد است که مفاهیم جنسیت، خوبش، و هویت سیال بوده و ویژگی فرهنگی خاص خود را دارند. به‌نظر وی مرزهای ساخته‌شده میان آنها دائماً در حال تغییر است.

Carvin R. G. Hambly, *Women in the Medieval Islamic World*, New York: St. Martin Press, 1999, 549 pages.

زنان در جهان اسلام دوران قرون وسطی
موضوع محوری مجموعه مقالات این

کتاب، در واقع بررسی برداشت نادرست عمومی از این باور است که زنان در تاریخ اسلامی ما قبل دوران مدرن، ابزار منفعل ستم مردان بودند و هیچ حقوق فردی نداشتند. این مقالات خواننده را با این واقعیت مهم آشنا می‌کند که براساس بررسی‌های تاریخی گوناگون، زنان به عنوان جنگجویان، پیشگامان هنر و فرهنگ و سیاستمداران فعالیت می‌کرده‌اند. برخی از شخصیت‌های افسانه‌ای مهم زن در ادبیات عربی، ایرانی، و ترکی در کتاب معرفی شده‌اند. علاوه بر این هر مقاله بر نقش و تأثیر زنان در توسعه اسلام در سراسر خاورمیانه تمرکز کرده است.

●

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی